

24 март – Световен ден за борба с туберкулозата

Да! Ние можем да спрем туберкулозата!

Основните послания на Световния ден е да се обединят усилията на професионалната общност и на цялото общество за ограничаване на заболяването, чрез осведоменост за специфичните рискови фактори и необходимостта от профилактика, ранна диагностика и адекватно лечение.

Туберкулозата е предотвратима и обикновено лечима болест. Въпреки това през 2022г. туберкулозата е на второ място като причина за смърт в света от заразно заболяване, след COVID-19 с 1,3 млн. починали лица.

Туберкулозата присъства във всички страни и възрастови групи. През 2022г. броят на заболелите в света от туберкулоза е приблизително 10,6 млн. души, от които 5,8 млн. са мъже, 3,5 млн. са жени и 1,3 млн. са деца.

Мултирезистентната туберкулоза остава заплаха на общественото здраве и здравната сигурност. В световен план само около 2 от 5 души с резистентна към лекарства туберкулоза са получили достъп до лечение през 2022 г. Глобалните усилия за борба с туберкулозата са спасили около 75 млн. живота от 2000 г. насам - без лечение смъртността от туберкулоза е висока (около 50%). Около 85% от хората с туберкулоза могат да бъдат излекувани при правилно провеждане на противотуберкулозна терапия.

Броят на хората, които се заразяват и развиват заболяване може да бъде намален чрез многосекторни действия за справяне с детерминантите на туберкулозата като бедност, недохранване, ХИВ инфекция, тютюнопушене и диабет. Някои държави вече са намалили бремето на заболяването от туберкулоза до по-малко от 10 случая и по-малко от един смъртен случай на 100 000 души население годишно.

Основната цел на Министерството на здравеопазването, заложена в Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата е да се привлече вниманието към сериозността на заболяването, намаляване на заболеваемостта и смъртността от туберкулоза.

Туберкулозата е хронично инфекциозно заболяване, което в 90 % от случаите засяга белодробната система, а в 10% и други органи и системи (централна нервна система, сърце, очи, кожа, органи на коремната кухина, кости и стави, уро-генитална система и други).

Заболяването е описано още от Хипократ през V в. пр. Христа, със симптоми на отпадналост и намаляване на теглото. Първоначално болестта се е свързвала с наследствено предразположение и е била известна под името "охтика". Едва през VIIIв. учените стигат до извода, че болестта се разпространява чрез заразяване.

След дългогодишни научни изследвания на 24 март 1882 година Робърт Кох идентифицира причинителя на туберкулозата - *Mycobacterium tuberculosis*, който се отличава със значителна устойчивост във външната среда, като особено дълго се запазва в отделените от болните храчки, включително и след тяхното изсъхване. За своя принос той получава Нобелова награда за физиология и медицина.

И до днес, всяка година на 24 март отбелязваме Световния ден за борба с туберкулозата, като инициативите тази година ще се проведат под мотото: „**Да! Ние можем да спрем туберкулозата!**“.

В резултат на изпълнението на Националната програма за превенция и контрол на туберкулоза в България е налице тенденция за трайно намаляване на заболяемостта от туберкулоза – от 27.9 на 100 хил. население през 2011 г. до 18.5 на 100 хил. души през 2019 г., 12.8 на 100 хил. през 2020 г. и 9.7 на 100 хил. през 2021 г..

В България профилактиката, диагностиката и лечението на туберкулозата са безплатни за всички, които се нуждаят, независимо от техния здравноосигурителен статус.

Основа на профилактиката на туберкулозата е редовно провежданата противотуберкуозна имунизация и химиопрофилактика при необходимост.

За превенция на заболяването е необходимо да се води здравословен начин на живот, включващ разнообразно и пълноценно хранене, двигателна активност, както и ограничаване на рисковите фактори тютюнопушене и злоупотреба с алкохол.

В област Бургас през последните пет години не се наблюдава съществена динамика на заболяемостта от туберкулоза. Регистрирани през 2023г. са 36 случая. Епидемиологичните данни за новооткритите болни в област Бургас за последните години са:

- 2013г. - 88 новооткрити случая;
- 2014г. - 71 новооткрити случая;
- 2015г. - 106 новооткрити случая;
- 2016г. - 96 новооткрити случая;
- 2017г. - 78 новооткрити случая;
- 2018г. - 84 новооткрити случая;
- 2019г. – 69 новооткрити случая;
- 2020г. – 53 новооткрити случая;
- 2021г. – 26 новооткрити случая;
- 2022г. – 32 новооткрити случая;
- 2023г. – 36 новооткрити случая.

Регистрираните новозабоболели от туберкулоза през 2023г. по общини са: общ. Бургас – 19 лица, общ. Айтос – 3 лица, общ. Камено - 3 лица, общ. Малко Търново – 1 лице, общ. Несебър – 2 лица, общ. Поморие – 3 лица, общ. Руен – 1 лице, общ. Созопол – 1 лице, общ. Средец – 1 лице, общ. Сунгурларе – 2 лица.

По повод Световния ден за борба с туберкулозата отдел ПБПЗ РЗИ Бургас в партньорство с община Бургас, УВЗ, ДЗ, ОРС, НПО, СБАЛПФЗ гр. Бургас за поредна година организира здравно-информационна кампания сред населението, чиято цел е да се повиши обществената информираност по отношение на заболяването туберкулоза, да се подобри здравната профилактика, както и да се популяризира здравословен начин на живот.

Дейностите за отбелязване на Световния ден за борба с туберкулозата включват:

- ✓ Публикации на информационни материали в местните медии и на сайта на РЗИ;
- ✓ Организиране и провеждане на обучителни мероприятия сред деца, ученици, родители, медицински специалисти, персонал от ДЗ и УВЗ от областта по теми свързани с профилактика на туберкулозата;
- ✓ Здравно - информационна кампания сред населението по общини /ДЗ, УВЗ, ДДЛРГ, ПУ, пенсионерски клубове, ромско население и др./;

За заболяването туберкулоза

Туберкулозата е хронично инфекциозно заболяване, което засяга главно дихателните органи (90 % от случаите). Развиват се и извънбелодробни форми със засягане на други органи и системи (лимфни възли, централна нервна система, сърце, очи, кожа, органи на коремната кухина, кости и стави, уро-генитална система и други).

Туберкулозата е лечима и предотвратима, но все още е една от основните причини за заболяемост и смъртност по света, особено в страните от Азия и Африка.

Причинител на болестта

Причинител на болестта е туберкулозният бактерий. Той се отличава със значителна устойчивост във външната среда. Особено дълго се запазва в храчките, отделяни от болните, включително и след тяхното изсъхване. В тъмни и непроветрени помещения, туберкулозният бактерий издържа до 3 г. Туберкулозните бактерии са силно чувствителни на директна слънчева светлина и загиват след 5-10 минути.

Източници на зараза:

Основен източник на зараза е болният от белодробна туберкулоза човек. Малка роля, като източници на зараза, имат болните от извънбелодробна туберкулоза.

Начин на заразяване:

Проникването на инфекцията в белите дробове става най-често по въздушно-капков път. Храчките на болен от туберкулоза съдържат милиони бактерии. Заразяването става много лесно, когато се намираме в близост с болен, отделящ туберкулозни бактерии при кашлица, кихане или разговор. Заразата може да се пренася и чрез прахта. Възможно е и заразяване по хранителен път - през устата.

Запомнете!

Не при всяко попадане на туберкулозни бактерии в организма на човека се развива заболяване.

Практически всеки от нас се среща с туберкулозни бактерии, но заболява една малка част от хората. Около 22% от хората, които са били изложени на продължителен контакт с туберкулозната бактерия, се заразяват. От тях само една малка част - около 10%, развиват заболяването на даден етап от живота си. Дали човек ще развие заболяването или не, зависи в голяма степен от естествените съпротивителни сили на организма. Повечето от хората остават само носители на бактерията и никога не развиват заболяването. При тях имунната система успява да се справи с туберкулозната бактерия и тя остава в латентен вид в организма, т. нар. латентна туберкулозна инфекция. Такива хора не могат да заразяват с туберкулоза други хора, но биха могли на даден етап, в резултат на влошаване състоянието на имунната система, да развият активна туберкулоза. Латентната туберкулозна инфекция се установява основно с наличието на хиперергичен кожен туберкулинов тест на Манту, при отсъствието на клинични, микробиологични и лабораторни белези за активност. Лечение при латентната туберкулоза се предприема за да се предотврати развитието на активна туберкулоза в бъдеще. Стандартният курс на лечение при нея обичайно използва само един противотуберкулозен медикамент.

Най-важните рискови фактори са:

- ✓ Непосредствен контакт с болен от туберкулоза;
- ✓ Злоупотреба с алкохол, тютюнопушене;
- ✓ Съпътстващи хронични заболявания;
- ✓ Намалени защитни сили на организма поради различни причини;
- ✓ Пребиваване продължително време в затворени колективи;
- ✓ Носителство на HIV.

Симптоми на туберкулоза

- ✓ Кашлица – тя е характерен симптом, особено когато присъщата за пушачите „тютюнджийска кашлица” се променя;
- ✓ Храчки – особено когато в тях се появи кръв;
- ✓ Повишена температура – продължително температурно състояние;
- ✓ Нощно изпотяване;
- ✓ Болки в гърдите – засилващи се при дишане и кашлица;
- ✓ Отпадналост и безсилие;
- ✓ Безапетитие;
- ✓ Отслабване на тегло.

Понякога болестта може да се развие незабелязано. През този „скрит период” заразата прониква в голям брой хора, които живеят, работят, учат или са в контакт с болния. Новите

болни също са източник на зараза и те могат да заразят други. Установено е, че за една година болен може да зарази 20 души, ако не се лекува.

Важно!

Ако имате някои от горепосочените оплаквания, незабавно потърсете съвет от лекар.

Диагностика

За да се установи дали сте болен от туберкулоза, е необходимо микробиологично изследване на храчка или на подходящ биологичен материал за откриване на причинителя, както и провеждане на кожна туберкулинова проба (тест на Манту). Може да се наложи рентгеново изследване на гръден кош.

Лечение на туберкулоза

Туберкулозата е лечима, особено при ранното ѝ откриване.

В България средствата за диагностика, болничният престой и лекарствата за лечение на болните с туберкулоза и на лицата с латентна инфекция се осигуряват от бюджета на Министерство на здравеопазването и са напълно безплатни за пациентите.

Пациент, който приема редовно предписаните му лекарства, бързо престава да бъде заразен и не представлява риск за останалите. Туберкулозата е лечимо заболяване, когато пациентът провежда своевременно и правилно лечение минимум шест месеца. През първите два месеца (интензивна фаза) лечението обичайно се провежда в болнична обстановка за пациентите с доказани туберкулозни бактерии при микробиологично изследване на храчките им, с комбинация от четири лекарства. Броят на приеманите лекарства се намалява след приключването на този период и в следващата, т.нар. продължителна фаза, която обичайно трае четири месеца, лечението се провежда в амбулаторни условия. Дори когато се почувствате добре скоро след началото на лечението, в никакъв случай не трябва самоволно да прекратите редовното приемане на лекарствата, а да завършите целия курс на лечение съгласно уточнените срокове. Прекъсването на лечението може да доведе до възобновяване на инфекцията, повишен риск за заразяване на близките Ви и, което е най-опасно, преминаване на туберкулозата в тежки (резистентни) форми, които не се повлияват от обичайните лекарства. Лечението на такива форми е много продължително, с повече странични ефекти и по-често е неуспешно.

Имунизация с ваксината БЦЖ

Важно средство за предпазване от туберкулоза е прилагането на БЦЖ-ваксина. Ваксината е задължителна съобразно Имунизационния календар на Република България. Първичната имунизация се прави още в първите дни от живота на детето - поставя до 48-ия час след раждането на бебето. Новородените се имунизират в родилния дом, преди изписването им. На 7-месечна възраст се прави проверка за постваксинален белег. Децата без белег се изследват с проба на Манту и при отрицателна реакция се имунизират отново. На 7 и 11 години се извършва реимунизация против туберкулоза след проверка с проба на Манту. При отрицателна реакция са извършва ваксинация с БЦЖ.

Профилактика на заболяването

- ✓ Ваксиниране с БЦЖ ваксина след 48-ия час от раждането на бебето и реимунизирани при показания - на 7 и 11 годишна възраст;
- ✓ Поддържане на естествените съпротивителни възможности на организма чрез: пълноценно хранене, богато на белтъчини и витамини (месо, мляко и млечни продукти, риба, пресни плодове и зеленчуци), редовно практикуване на физически упражнения и туризъм;
- ✓ Отказване от тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и употреба на психоактивни вещества (наркотици);
- ✓ Поддържане на добра лична и обществена хигиена;
- ✓ Консумиране само на хранителни продукти (месо, мляко и яйца), преминали ветеринарно-санитарен контрол;
- ✓ Незабавно консултиране с лекар при установяване на някои от симптомите на болестта, а също така и при съпътстващи заболявания или прекарани наскоро инфекции.

Регионална здравна инспекция – Бургас
Отдел Профилактика на болестите и промоция на здравето
2024г.

ЗАПОМНЕТЕ!

ГРИЖЕЙКИ СЕ ЗА СВОЕТО ЗДРАВЕ СЕ ГРИЖИТЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ДРУГИТЕ